

#15 **Lars Palmström**, född sannolikt 1681, och död på Essgårdet, troligen genom självmord. Begravd "i tysthet" i Husaby kyrka den 22 januari 1735.

Lars inskrevs måndagen den 18 november 1689 i Skara skola, tillsammans med sina släktingar Svante och Johan Uggla och Harald Kafle. Några månader tidigare hade också släktingarna Johan Sturck och Erik och Gustaf Soop inskrivits.

Ynglingarna studerade något eller några år vid denna skola. Ofta ledde dessa studier till en militär karriär.

Lars Palmström inskrevs vid Uppsala universitet den 17 februari 1698.

Lars anställdes som korpral vid Västgöta kavalleriregemente i mars/april 1700. Han blev tredje korpral vid Södra Wadsbo kompani, under ryttmästaren Jean de Laval.

Lars Palmström efterträdde korpralen Hendrich Hagedon, vilken avlidet den 28 juli 1699, efterlämnande hustrun Annicka Palm och sex barn. Rusthallaren var Annickas bror Magnus Palm.

Det får betraktas som helt säkert, att Lars Palmström inte bara tog över soldattorpet, utan även änkan Annicka, vilken omedelbart efter Lars tillträde i mars 1700, blev i välsignat tillstånd.

#248 Annicka Palm ingår äktenskap med bonden #352 Sven Larsson när hon är i åttonde månaden och får sonen #353 Henrik Ulrik "fjärde dag jul" 1700. Äktenskapet är att anse som ett skenäktenskap. Senare får Annicka sonen #19 Johan, även kallad Carl Johan. Han är född den 29 september 1702.

Lars Palmström befordras till kornett den 25 september 1703 vid Västgöta kavalleriregemente. Befordringsgången är inte speciellt snabb, men kan kanske förklaras av att Lars regemente ligger i beredskap i Sverige.

Det Stora Nordiska kriget (1700-1721) utbryter i mars år 1700, genom att August av Sachsen-Polen angriper Livland.

Fredrik IV av Danmark bryter in i Holstein-Gottorp, och inleder belägringen av Tönningen den 21 april år 1700.

Västgöta kavalleriregemente deltog i en landstigning på Själland år 1700, men var i Danmark blott 14 dagar. Därefter låg regementet i beredskap i Sverige under Lars Palmströms tid; de kommande 9 åren. Regementet deltog senare, år 1710, i slaget vid Helsingborg, och även senare 1712 vid Gadebusch.

När Lars år 1708 mönstras nämnes hans gårdar:

Wättele härad, Lerums socken, Torp södra = Södertorp

Vedens härad, Frista socken, Gunnagården

Vedens härad, Tarpa socken (=Borås), Giässagården

Vedens härad, Sandhults socken, Erich i Hedareds

Kullings härad, Alingsås socken, Massebo

Gårdarna värderas till 120 daler silvermynt, inklusive ett kontantbelopp av 1 daler, 22 ören och 23 och 4/5 penningar. Lars har också rätt till tre hästar.

Det antecknades också, att Lars bor inom kompaniet på Torp Södergård, mitt inne i centrum av dagens Lerum. Lars disponerar även fiskevatten i sjön Aspen. Och Lars har utsikt mot säteriet Aspenäs, vilket ligger på 2 km avstånd.

Lars Palmström gift den 5 juni 1707 på Aspenäs med #16 Anna Catharina Lillie af Aspenäs, född 1689, och död på Essgårdet i Husaby, begravd den 13 mars 1731. Hennes far var #355 Mauriz Lillie af Aspenäs och modern #356 Margareta Sidonia Bildt. Anna Catharinans, som förmodligen även är döpt till Elisabet, eftersom hon som dopvittne stundom kallas Lisa Lillje,

mor var dotter till #568 Jens Danielsson Bildt och #569 Anna Elisabet von Ascheberg, syster till Rutger von Ascheberg.

Jens Danielsson var son till Daniel Knutsson Bildt, som ägde Stora Wrem i Kville och Karöd i Myckleby, och var gift med Dorotea Bielke som år 1650 påbörjade bygget "*trevånings stenhuset*" på Stora Wrem. Detta stenhus, vars byggande i det närmaste ruinerade Dorothe Bielke. Och vilket hus revs under Arvid Virgins tid; kanske som ett resultat av bristande underhåll. Eller kanske som en följd av den mycket kraftiga jordbävningen den 22 december 1759. Enligt en lokal tradition hade säteriet skadats av eldsvåda.

Mönstring vid Västgöta kavalleriregemente, den 1 augusti 1710, och några dagar framåt.

Chef: Generalmajor Lars Hierta

Elfsborgs kompani: Kompanichef ryttmästare Zachris Elfving, löjtnant Tore Unge, kornett Lars Palmström. Mönstringen, beträffande Lars Palmström:

"För sin bräkeligheet skull ut/ nästl. Decemb: Månadh fådtsion från Regementet, tilförne quartermästare i 3 ahr, och dermehr af Eno Kongl. Senaten Fullmacht af d. 16 Decemb: ... (=1703) avancerat till Cornet"

"Praesenterat 2 handhästar, 4 klippare och 2 drängar"

Mönstringen den 19 och 20 februari 1712 vid Elfsborgs kompani, nämner inte Lars Palmström.

Ett nytt kompaniledningssystem har införts:

Chef: Ryttmästare Carl Fredrik Hård

Secundrm: Joen Hamilton (snart nog major vid annat regemente) Premierlöjtnant:

Tore Unge

Secundlt: Joen Tornberg

Cornett: Pehr Gyllenswerd

* * *

Lars Palmströms karriär som officer stagnerade och han begärde avsked, och lämnade det militära i december 1709. Det är inte otänkbart, att hans leverne, med barn utom äktenskapet, kan ha påverkat en befordran negativt. Lars far, #5 Gustaf Palmström, är vid denna tiden sjuk och behöver hjälp på Blomberg och Essgårdet. Lars mor #6 Margareta Blanckenfjell ägde mark också i Nedre Ullerud. Lars kusin #27 Johan Reinhold dog vid Poltava, och dennes bror #313 Lorenz Palmström är försvunnen, sannolikt i Ukraina. Och brödernas mor; #311 Annicka Blanckenfjell behöver hjälp med sina gårdar.

Lars Palmström med familj kommer att verka i Nedre Ullerud omkring åren 1711 till 1723, för att sedan återvända till Blomberg och Essgårdet, där Lars slutar sina dagar.

Efter Lars Palmströms avskedstagande från det militära, blir hans titel framgent kornett. Idag hade titeln kornett på en femtio års man nog inte varit något att yvas över, kanske såg man annorlunda på saken på 1700-talet.

Lars lever ett tämligen bekvämt liv som godsägare; är ofta dopvittne och har sina tvister om ägor. Han synes vara välbeställd, men blir delvis arvlös beträffande hustruns arvslott. Anna Catharinas far, #355 Mauritz Lillie, dog i fängelse i Moskva 1710. Hennes mor #356 Margareta Sidonia Bildt, dog kort tid därefter. Kanske redan 1711. Modern hade stora svårigheter att sköta Aspenäs. Mauritz yngre syster Catharina Christina Lillie (1662-1729), blev den kraftfulla förvaltaren av Aspenäs. I bouppteckningen från april 1730 nämnes, att "Catharina" fått en åttodel av försäljningsvärdet =1.317 daler av Aspenäs. Catharina Cristina Lillie nämner inte #16 Anna Catharina i sina testamenten, men väl hennes syskon. Det har förmodats bero på att Lars Palmström har stämt sin svärmöder på 1.000 daler, vilket var en testamentsgåva till den äldre brodern Johan Benedict och Anna Catharina från deras mormöder Elisabet Ascheberg.

Dessa pengar hade förskingrats av Mauritz Lillie, vilken var en god fortifikationsofficer, men uppenbarligen inte klarade av det mera jordnära arbetet med Aspenäs säteri. Han tvingades taga stora lån.

Utarbeidet og skrevet av Rolf Nummelin